

УДК 378.013

ЛІДІЯ НЕЧЕПОРЕНКО
(Харків)

ФОРМУВАННЯ НООСФЕРНОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ В КОНТЕКСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Обґрунтовано проблему формування нового утворення інформаційно-технічного характеру – ноосферного світосприйняття. Доведено важливість вивчення цього питання в контексті індивідуалізації педагогічної взаємодії у вищій школі.

Ключові слова: ноосфера, студент, тьютор, педагогічна взаємодія, вища школа.

В одному з листів В.І. Вернадський впевнено говорив про те, що хід історії пішов до об'єднання людства, до ноосфери, що в майбутньому об'єднанні людської організації в планетному масштабі створюють дійову структуру, яка є синтезом природного та історичного [2, с. 242].

Ноосфера характеризується як абсолютно нове явище на планеті, в якому людина стає головною силою. Вона починає своєю працею і думкою перебудовувати все, що існувало раніше. Виникає безліч питань, які частково, з різних боків починають розв'язуватись по-новому. Вперше математик і біофізик Альфред Лотке поставив питання ноосфери. Людина створює все нові й нові види мінералів і рослин, видобуває значну кількість природних копалин, на яких виникають пустоти. Обличчя планети – біосфера – змінюється. Змінюється планета фізично, хімічно. Змінюються обриси морів, океанів. Людина створює нові види енергії і технології. Людина почала створювати нові види природи й знищувати старі.

«Індивідуально то, що обладает неповторимым в мире своеобразием по бытию и ценности; индивидуальное единственно и незаменимо» [3, с. 46]. «Моя цель – познание всего, что возможно человеку в настоящее время сообразно его силам (и специально моим) и времени. Я хочу, однако увеличить, хоть отчасти запас сведений, улучшить хоть немного состояние человека», – писав у 1882 р. В. Вернадський [2, с. 152]. «Задача человека заключается в доставлении возможно большей пользы окружающим» [2, с. 153].

На сьогодні мною зібрано великий, цікавий і корисний для кожної особи матеріал про те, як своїм розумом, своєю діяльністю, поведінкою, словами, спілкуванням, почуттєво-емоційним настроєм і самими намірами можна формувати свою особистість та впливати на довкілля, створюючи комфорт, гармонію, злагоду в середовищі та в процесі взаємодії. Оскільки кожна людина, кожна особа представлена «індивідуально... і володіє неповторною своєрідністю буття й цінності» [3, с. 46], то й слід шукати найбільш позитивні реальні гармонійні умови спілкування і взаємодії в педагогічному процесі.

З 1894 р. в науковий обіг з подачі В. Вернадського увійшло поняття «ноосфера». Сутність формування ноосфери полягає в тому, що постійно виникають і діють нові процеси, утворення, яким необхідно взаємодіяти з тими, що вже існують. У Москві відкрито ноосферний інститут, який займається питаннями ноосферної освіти, метою якої є пошук ефективних шляхів розкриття вищого призначення «Я» учителя і учня через їхній творчий взаємозв'язок по всіх каналах. Цими каналами є:

- формування світоглядних переконань на основі універсальних моральних установок;
- освіта, шляхом ознайомлення з найновішою інформацією;
- спеціалізація особистості через залучення до різних видів взаємодії учня і до-
вкілля;
- введення школярів і студентів у систему морально-духовних орієнтацій, до
вивчення мов, технологій комунікації, залучення до соціально-історичного досвіду
життя людей.

АПН Росії ноосферну освіту розглядає з різних аспектів, як-то: екологічне, здо-
рове, непатологічне, природне виховання; біосферне, яке розкриває зв'язок люди-
ни з природою (Г.С. Сковорода про природовідповідність у вихованні); наукове, що
передбачає опанування найновішою інформацією з основ наук; креативне (творче);
біоритмічне (релаксаційно-активне); гармонійне; гуманістичне; оптимальне та ін.

Для позитивного розв'язання питань формування ноосферного світогляду не-
обхідно, безумовно, забезпечити індивідуально-тьюторську технологію, як це про-
понується в роботах члена-кореспондента НАПН України, професора Полтавсько-
го національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка А. Бойко. Інди-
відуально-особистісна неповторність студента потребує окремої уваги. Дійсно, тут
необхідним є індивідуально-соціалізуючий вплив тьютора на студента. «Тьютор-пе-
дагог-наставник піклується як помічник, наставник, адвокат студента про свого ви-
хованця. Згідно із зарубіжним досвідом, тьютори навчають за спеціальністю і вихо-
вують студентів у поза аудиторний час. Майбутні вчителі індивідуально, рідше не-
великими групами (3-5 чол.) самостійно, під керівництвом тьютора працюють над
певними завданнями, відповідаючи на запитання, аналізуючи педагогічні ситуації,
одержуючи необхідні консультації.

Науковим положенням концепції тьюторської технології є: по-перше, транс-
формаційні процеси, що стали об'єктивною реальністю сьогодення і змінюють сенс
життя особистості, її аксіологічні орієнтири, характер відносин між учнем і вчите-
лем, студентом і тьютором.

Суб'єкт-суб'єктні, морально-естетичні відносини будуються в навчально-ви-
ховному процесі передусім на принципах креативності, елективності, суб'єктності,
що забезпечує повне засвоєння знань, їх критичний аналіз і самоаналіз, корегуван-
ня власних навчальних зусиль, формує потребу самостійної індивідуальної робо-
ти двох рівноправних партнерів – тьютора і майбутнього вчителя. Оптимістична
бально-словесна оцінка виставляється на основі діалогічної взаємодії і взаємопова-
ги двох суб'єктів».

Оскільки особистість є унікальним джерелом ініціативи, може діяти не за схе-
мою чи встановленим правилами, вчителю (вихователю) необхідно бути творчим і
високо освіченим фахівцем. Пояснюється це високою відповідальністю за те, яким
буде вплив учителя, учня на довкілля, як будуть формуватись енергоінформаційні
взаємодії в природі та суспільстві. Наша думка є носієм інформації, вона може ство-
рювати різні варіанти енергетичного захисту, позитивно чи негативно впливати на
події, самопочуття, розвиток подій. Сьогодні до 4-х відомих полів (електромагнітне,
гравітаційне, слабке і сильне ядерне) додалось торсіонне поле, або поле кручення,
що є носієм інформації в Тонкому Світі; тобто відкрита п'ята фундаментальна вза-
ємодія – інформаційна. З погляду вчених з теоретичної фізики свідомість є особли-
вою формою польової торсіонної матерії, і воно впливає на матеріальний світ. Цикл
наукових досліджень учених Росії привів до відкриття про те, що це є система, яка
посідає в космічній ієрархії вище місце, ніж людина. І якщо людство перестає вико-
нувати завдання свого призначення, можуть початись соціальні й природні катакліз-
ми, аж до зміни осі обертання, що може спричинити знищення самої цивілізації.

Все більше сьогодні говорять про існування Творця. Нещодавно про це зазнача-
ла академік Н. Бекетова, директор інституту мозку (Москва): чим довше й детальні-

ше досліджується мозок, тим частіше з'являється ідея про те, що тут без Творця не обійшлося. Все частіше звучать твердження про те, що думки можуть матеріалізуватися. Ще на початку минулого століття І. Мечніков дослідив такий чуттєвий діапазон, який за певних умов повертається до людини. Можливо, це реакція організму на загальний кризовий стан навколишнього середовища. Природа неначе дає можливість людині глибше подивитися на наслідки своєї діяльності й спонукає перейти від стану конфронтації до стану співтворчості.

Енергоінформаційні технології сьогодні використовуються в різних галузях медицини, педагогіки, психології. Часто можна чути «екологія думки», а не тільки докільля. У «Науковому світі» №7 за 2010 рік В. Петлін розповів про відомого дослідника-експериментатора Кіру Асипову, яка в лабораторних умовах, працюючи з контрольованим відповідним завданням людськими думками, що фіксувались у вигляді різноманітних слідів на дуже чутливій пластині, переконливо довела, що вони матеріальні. Тобто думки – це вироблення слабких енергоінформаційних хвиль у певному діапазоні, який залежить від напряму мислення. Таким чином, можемо вважати доведеною можливість вносити як гармонію, так і дисгармонію в середовище людей лише за допомогою контрольованих або неконтрольованих думок.

Часто запитують: «Що означає гармонізація здоров'я з погляду енергоінформаційних наук»? Відповідь однозначна: це гармонійно вписати себе у власне природне й суспільне середовище, точніше гармонізувати свої внутрішні та зовнішні зв'язки, насамперед енергоінформаційного плану, з цим середовищем.

Загальна теорія систем констатує існування зворотних зв'язків двох типів: додатних і від'ємних. Додатний зв'язок діє в напрямі підсилення деструктивного впливу, а від'ємний – у напрямі його послаблення. Вся ця структура тісно взаємопов'язана принципом збереження речовини, енергії та інформації. Ось чому при негативній думці можуть включитися системи додатного зворотного зв'язку у вигляді зворотної програми деструктивних змін. Як написано в Біблії: «Не побажай навіть ворогові зла!» Помолися за прощення його гріхів, побажай йому всього доброго, і тобі все це повернеться сторицею, тобто стабілізуючою, оздоровчою програмою.

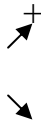
Формування ноосферного сприйняття світу передбачає розв'язання низки соціальних і побутових питань. По-перше, усвідомлення своєї планетарної місії викликає у студента почуття гордості й відповідальності не тільки за стан найближчого докільля, але й за далекі інші народи, країни. По-друге, розуміння своєї відповідальності за докільля і можливість впливу на нього з метою його зміни на краще, підвищує рівень працездатності й відповідальності. По-третє, високі обов'язки перед Всесвітом і Творцем спонукають студента добирати якнайкращі способи розв'язання завдань, щоб мати можливість пережити низку позитивних емоцій і очікувань.

Таким чином, можна вважати доведеним, що докільля є активною сприймаючою реальністю, яка акумулює, вміщує в собі, дії, поведінку, мову (мовлення), думки і навіть наміри людей. Це означає, що не тільки через діяльність (роботу, створення певних матеріальних і духовних благ) навколишнє середовище можна змінювати (гармонізувати, вносити злагоду, чи руйнувати, створювати дискомфорт) навіть самими думками (не говорячи вже про слова, мовлення, жести міміку). Найбільший ефект буває тоді, коли поєднуються різні впливи, як: енергія; інформація; докільля; особа (з її намірами, думками, мотивами); успіх чи поразки окремих осіб, суспільств, груп.

Єдність як основний принцип педагогічної діяльності. Онтопедагогіка як наука про навчання, розвиток, виховання особистості. Інвайронментальна педагогіка – наука про впорядкованість взаємозв'язків особистості, колективу з докільлям, гармонізація докільля. Вічні морально-духовні цінності як умова підготовки до успішної професійної діяльності. Розуміння кожним з вихованців основних ідей, визначень, понять є запорукою здоров'я з погляду «енергоінформаційних наук».

Енергоінформаційними системами є: людина, група, людство, світ. Саме вони вирішують і єднують всі впливи у житті. До них входять такі елементи: енергоінформаційні поля; біополя; морфологічні поля.

Виявляється «навіть перебувати в полі такої позитивно настроєної людини буває корисно», оскільки вона запрограмована на створення оздоровчих ефектів (за ж. «Науковий світ» № 7, 2010).

«Тонкоенергетичні зворотні зв'язки» . Вони бувають із знаком плюс і мінус.

Чому? Бо воно (зло), не знайшовши ворога, повертається, як правило до самого автора. Зло ніколи не забуває стежку до свого творця. І так само добродійність, любов, поблажливість і любов пам'ятають своїх творців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бердяев Н. А. Самопознание / Н. А. Бердяев. – М. : Книга, 1991. – 446 с.
2. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В. И. Вернадский. – М. : Наука, 1989. – 261 с.
3. Лосский Н. О. Ценность и Бытие: Бог и Царство Божие как основа ценностей / Н. О. Лосский. – Харьков : Фолио; М. : ООО «Фирма «Издательство АСТ», 2000. – 846 с.
4. Бойко А. М. Интегрированный курс теории та истории педагогики: Индивидуальні тьюторські завдання для студентів II-V курсів : Навч. посіб. / А. М. Бойко. – Полтава, 2007. – 359 с.
5. Петлин В. Яка вона, людина-рентген? / В. Петлин // Науковий світ. – №7. – 2010. – С. 11-12.
6. Маслова Н. В. Ноосферное образование : [монография] / Н. В. Маслова. – М. : Инст. Холодинамики, 2002.
7. Нечепоренко Л. С. Педагогічна майстерність : [монография] / Л. С. Нечепоренко. – Харків : Видавничий центр ХНУ, 2009. – 270 с.
8. Нечепоренко Л. С. До 160-річчя кафедри педагогіки. Наукова доповідь / Л. С. Нечепоренко. – Харків : Видавничий центр ХНУ, 2010. – 39 с.
9. Фомичев Н. М. Учебник здоровья: Феномен Учителя Иванова / Н. М. Фомичев. – Ростов н/Д: издательский центр «МарТ», 2001. – 96 с.
10. Вера, молитва, любовь: сборник. Вып. 1. – М. : Русский Духовный Центр, 1994. –160 с.

ЛИДИЯ НЕЧЕПОРЕНКО

ФОРМИРОВАНИЕ НООСФЕРНОГО МИРОВОСПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТЕ ИНДИВИДУАЛИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Обоснована проблема формирования новой структуры информационно-технического характера – ноосферного мировосприятия. Доказана важность изучения этого вопроса в контексте индивидуализации педагогического взаимодействия в высшей школе.

Ключевые слова: ноосфера, студент, тьютор, педагогическое взаимодействие, высшая школа.

LIDIYA NECHEPORENKO

FORMING OF NOOSPHERE WORLD PERCEPTION IN CONTEXT OF INDIVIDUALIZATION OF PEDAGOGICAL CO-OPERATION AT HIGHER SCHOOL

The problem of forming of a new creation of informatively-technical character noosphere world perception is grounded. Importance of studying of this question in the context of individualization of pedagogical co-operation at higher school is proven.

Keywords: noosphere, student, tutor, pedagogical co-operation, higher school.

Одержано 17.11.2010, рекомендовано до друку 29.12.2010.